150 61

DEO OPTIMO MAXIMO UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA*,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS mane discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-quintâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXXI.

M. JOANNE-BAPTITA LANGLOIS, Doctore Medico, Præside.

An prolem lactare Matribus saluberrimum?

I.

FŒMINA non tàm sibi, quàm procreandis educandisque liberis nata. Vix dùm bis septem complevit annos, hanc mox fore viro maturam prænuntiant mammæ sororiantes, lumborum gravitas, dolor coxendicum, spontanea artuum lassitudo, ciborum fastidium. Hæc symptomata brevi fugat manans ex utero sanguis, puellamque toro prorsùs habilem efficit. Menstruâ quâque periodo, pari stipatus comitatu, effluit redundans humor sanguineus, donec utero gerat mulier; tunc ut plurimùm cessant Menstrua, humorem superfluum matrique inutilem in suî nutrimentum absumente fœtu. At parum esset naturam non nato infanti providisse, nisi & adhuc à matre recentis mollitudini accommodatum parasset pabulum. Illud est mammarum munus. Ut primùm è carcere materno in auras prodiit tenellus homuncio, protinùs non jam distenta ampliùs uteri fornix constringi, vasa ipsum alluentia ad nativam redire diametrum, contenti humores, hinc Lochiorum nomine foras emitti, illinc retrò conversi vicina latè loca distendere, turgescere uberiori sanguinis copia arteriæ Epigastricæ, appellenti per sibi copulatas mammariarum internarum ramificationes sanguini fortiùs resistere, ille per ramos ipsimet mammarum substantiæ prospicientes ferri copiosiùs, illos ampliare, mammæ hinc dolore & intumescere, hinc lacteus humor à sanguine separari, primis à partu diebus dilutior, spissior deinceps evasurus, cùm sensim sine sensu laxatâ mammarum compage spasmus & dolor remiserint, ampliores que caseosis & butirosis partibus patebunt viæ. Lac tali secretum artificio quantùm puerulo conveniens est alimentum, tantùm matri omninò est inutile, quin etiam ejusdem sanitati infensissimum, nisi eâdem emulgeatur, quâ secernitur proportione. Candidos igitur latices tenero vagitu efflagitanti puero surdas ne præbeat aures mater puerpera, ipsam pudeat; à feris sylvestribus materno in natos amore superari. At si, vel feris ipsis feriorem, nulla propriæ prolis tangat cura, sibimet ipsi saltem consulat. Ocyùs infantulo fugendos denudet lactei roris eburneos fontes, firmiorem indè sibi certò comparatura sanitatem. Illud enim saluberrimum esse

* M. THEODORO BARON, D. M. P. an. 1741.

E

nullus inficias ibit, cujus beneficio, foras amandatur humor materno corpori inutilis, qui tum in vasis excretoriis commorando, tum ad missam sanguineam revertendo, morbis curatu difficillimis daret occasionem.

I I.

EA est humani corporis structura, ut necessitate quâdam mechanicâ, varii è sanguinis sinu secernantur humores. Illorum ad servandam valetudinem maxima utilitas. Si quâcunque de causâ debitis in locis separari cessaverint, numerosa statim præsto est ægritudinum cohors. Num eretismo laborat glandulosa renum subantia? haud mora muriatico humore inquinatus sanguis totum genus membranaceum salsitudine suâ pungit, vellicat, inordinatos trahit in motus, urinam redolentia æger vomitu rejicit, delirat, convulsionibus universum quatitur corpus, mors tandem succedit miserrima, nisi artis benficentissimæ auxilio, urinæ per renum colatoria restituatur secretio. Num obstructis quoque modo, tendentibus ad hepar venæ portarum ramificationibus, bilis impeditur separatio? æger fastidit cibos, ingesta malè concoquit, Alvus siccescit, os amarescit, lotium croceo colore infectum redditur, Erysipelate, aut etiam Phlegmone fœdatur cutis. Adeo massæ sanguineæ permistos remanere varios humores periculosum! nec minora sanitati imminent damna, ubi ex aliorum consortio extricatus humor quilibet (negato exitu) propriis hæret in conceptaculis, vel indè à vasis lymphaticis exsugitur ad sanguinem deferendus. Quoties ab intempestivâ perspirationis insensibilis suppressione, sævissimis Rheumatismi doloribus, torquentur membra, atrocissimis Podagræ cruciatibus divexantur articuli? Quot ab eâdem causâ repetendæ Pleuritides, Peripneumoniæ, Diarrheæ, febres catarrhales, Anginæ, Ophtalmiæ? Quot ægros tumulavit latex urinosus, in corpore retentus aut à vesicæ Paralysi, aut ab ejusdem sphincteris contractione spasmodicâ, vel etiam à calculo ureteris viam claudente? Quantas sæpè parit tragœdias, in jecore secreta bilis, liberum per ductus hepaticos iter non inveniens? Quin & ipsarum fœcum in intestinis remora gravissimos nonnunquàm efficit morbos, hæmorrhagias, vertigines, hemicranias, dolores colicos, passionem iliacam. Numqud non à suppressis mensibus funestissima pullulant aliquando quæ mulieres adoriuntur mala, hæmoptysis, vomitus cruentus, hysterica passio, comatosi affectus, convulsiones, cordis palpitatio? numquid impeditus in puerperis Lochiorum fluxus, Apoplexias quandoque non producit lethiferas, crudelia ventris tormina, immanes Cardialgias, uteri inflammationem, aliaque horrenda generis ejusdem symptomata? Quisquis igitur tranquillos absque dolore soles condere expetit, institutam à naturâ variis in organis humorum separationem feriari non sinat: hanc covenienti sex rerum non naturalium usu promoveat; grande credat piaculum, secreti cujuslibet humoris ab organo secretorio effluxum omni operâ non adjuvasse, illudque habeat tanquam causam plurium morborum frequentissimam, quos præcavere longè faciliùs est quàm expugnare.

I I I.

QUEMADMODUM à secundo ad septimum usque circiter ætatis septenarium, mensium fluxu carere tutò nequit fœmina non prægnans, ita & matrem impunè ab infantum nutricatione discedere difficillimum est. Eadem lactis quæ Catameniorum materia, quæ lactant mulieres per uterum non repurgantur, id saltem raró contingit. Uterque humor in corpore muliebri superfluus. Illius egestio ab uteri peculiari fabricâ pendet, alterius ab infantis suctu perficitur. Quot & quantos matri impendentes avertat morbos ab ejus ubere pendens puerulos, ostendit natura lactis attentiùs considerata. Triplex lac constituit substantia, aquea, & serum audit; salino terrea, caseum dicunt; oleosa tandem, quæ bu-

ſirum nuncupatur. Quiete diuturniori ſecedunt [illegible] invicem heterogenea hæc lactis principia. In excretoriis mammarum non l[illegible]tium tubulis quieſcit lac. Quid indè ? triplicem reſolvitur in ſubſtantiam. Oleoſa ſibimet permiſſa acris fit & rancida, continentia vaſa ſtimulat, erodit ; tum vaſorum lymphaticorum ope (numeroſa in mammis reperiuntur) ad ſanguinem revecta, motuque circulari abrepta, accenditur, æſtuat, alios humores exagitat, febres parit inflammatorias. Aquea pars utpote fluidior, maſſam ſanguineam rursùs ingreditur, per renes amandanda, quandoque ſub ſeri tenuioris formâ papillis exit. Quid interim de caſeosâ parte ? ſero in dies ſpoliatâ, craſſeſcit, induratur, in tubulis Galactophoris congeritur, gypſeam æmulatur ſoliditatem, uno verbo in ſchirrum degenerat, hinc vicina comprimuntur vaſa ſanguifera, hinc impedita in mammis circulatio, hinc inflammatio, ſuppuratio, cancer exulceratus letho ſæpiſſimè finiendus. Quò quis humor à ſanguine ſeparandus, circulationi minùs idoneis & craſſioribus conſtat partibus, eò intra ſanguinis maſſam hunc retineri periculoſum magis. Talem eſſe lactis indolem per ſe patens eſt. Quantis itaque ægritudinibus non lactantes fœminas plecti neceſſum eſt ? præterquàm quòd ſuperfluo ac inutili humore non liberantur, ſicque ipſis metuendi ſunt quotquot à plethora natales ducunt morbi, ille eſt inſuper lactis genius, ut facillimè ſpiſſeſcat & grumos agat : plethoræ igitur adjunget ſe comitem cacochymia. Qualis porro Cacochymiæ ſpecies ? cænoſa & lutulenta humorum Diatheſis, fluiditatis inimica. Lacteo humore luxurians ſanguis, omnes vitiabit ſecretiones, hærebit in capillaribus, mille pariet obſtructiones mox daturas progeniem vitioſiorem.

I V.

HACTENUS ratione ſtabilitam de noxis ab effuſo (ut vocant) lacte ſententiam, heu frequens nimiùm, ulteriùs confirmat experientia. Decumbentes à partu adeamus non lactantes puerperas. Dictu horrendum, quàm multa, quàm crudelia, quàm pertinacia, ipſas undique circumveniant incommoda ! Modò vultum occupat Eryſipelas, indè tumet facies doletque, ſcintillant oculi, pulſant tempora, lancinans adeſt capitis dolor, totidem retenti intrà molem ſanguineam lactei humoris partus infelices. Modò lympha lentior facta, hic & illic moras nectit, cumulatur in glandulis, tumores gignit duriſſimos, parotides, ſtrumas, ſchirros. Modò impatibiles non lactantium femora diſtrahunt dolores, ingenſque medentibus faceſſunt negotium. Aliàs incarceratum in matris corpore, recens nati alimentum præ calore expanditur, febreſque accendit varii generis, quas inter exanthematicæ omnes, præſertim quæ purpurata dicitur, ſive rubra ſit purpura, ſive alba, magnoperè pertimeſcendæ. Clinicis notiſſimum eſt lacteum ſuccum paſſim per viſcera & artus vagantem, abſceſſus aliquandò generare periculoſiſſimos non niſi ferro debellandos, quibus in ſpeciem ſanatis, alii non deficiunt pari arte oppugnandi, ſæpiùſque cum pari ſucceſſu. Nonnunquam ab ingratâ matre pœnas repoſcit pleuritis graviſſima, illamve exhaurit fluens alvus, confodit penè atrox inteſtinorum inflammatio, moleſta angit ſuffocatio. Quandòque ipſius lactis afficiuntur receptacula, quibuſque deliquit, in iiſdem potiſſimùm partibus mulctatur parens inhumana, mammas varii infeſtant tumores, ulcera deturpant, cancri exedunt. Eſt & ubi in mali partem trahitur uterus, taboque & ſanie diffluit humani generis officina. Hæ ſunt quas ſecum Galliis intulit peſtes, prolem non lactandi mos peſſimus. Tot procellis jactatam non vivunt vitam illarum regionum mulieres, apud quas naturam ſequendi ducem maxima relligio, vetat infantes conductitiis mammis alendos tradere.

V.

ATTAMEN, inquies, multæ ſint non lactantes fœminæ quæ optimâ fruuntur valetudine. Quid ad nos ? Si partu frequentiſſimo fatiſcant tandem illarum vires, ſolidorumque frangatur elater, undè proles numeroſa quidem ſed debilis, utpotè infirmo in corpore generata. Hæc vitant incommoda quæ prolem nutriunt matres. Ità enim eſt ſtatutum à naturâ ut Veneris præmia rariſſimè ferant nutrices. Uterum agro non ineptè comparaveris, non ſecùs ac agri interpoſitâ quiete non reparati, effœti fiunt, rarumque emittunt ſegetem ; uterus pariter non intermiſſo partu exhauſtus, concreditum ſibi malè educat hominis germen. Quamdiù lactat mulier, amiſſum uterus recuperat tonum novaſque accipit vires, ut pulchrâ ſanâque prole rursùs beet parentes. Procul hinc maleſana quorumdam conſilia, qui ſexui (haud dubiè colendiſſimo) blandiendo nimis ipſum crudeliter enecant. Quid moleſtius, inquiunt, quàm clamores inter & ejulatus infantis, vitam trahere ? Quid tædioſum magìs quàm puerulum ulnis continenter geſtare, ipſiuſque ad ora papillas identidem admovere ? Egregia profectò difficultas ! Quaſi verò huic quoque rei maximè ſubventum non eſſet à naturâ. Hæc quippè tantam maternis animis in natos caritatem inſevit, ut quidquid prolis causâ ſuſceperint, nedùm cum tædio & moleſtiâ, quin etiam incredibili cum gaudio illud aggrediantur : imò viſæ ſunt primiparæ quas ex avulsâ prole, alienis uberibus nutriundâ, mœror extulit inconſolabilis. Sed dicant viciſſim : Num ſatiùs eſt torqueri morbis periculoſiſſimis ? Num gravia ſunt minùs geſtationis incommoda, cibi faſtidium, pica, malacia, abſurdorum appetitus, cardialgia nauſea, vomitus, ſtranguria, dyſuria, teneſmus, hæmorrhoïdes, crurum inflatio, & indè ſubſequens difficilis progreſſio ? Verùm, inſurgunt alii, adſunt rationes quibus præcaveantur noxæ ab effuſo lacte oriundæ, aut etiam ejuſdem impediatur effuſio. Felicem utinam ſortirentur effectum tot adhiberi ſolitæ in non lactantium morbis, evacuationes omnis generis ! Præterea nonne inſipientis eſt morbum, etiam curatu difficillimum, conſultò admiſiſſe, qui facillimo declinari poterat negotio ? Ergò canibus ultrò offerent mammas mulieres, quas infantibus denegârunt ? Talia meminiſſe horret animus. Urges adhuc : Debilioris ſunt temperamenti urbanæ matres, quàm ut illæsâ ſanitate tantam perferre valeant evacuationem, quantam ſolent experiri lactantes ; compertum enim eſt experientiâ nutrices quaſdam duas lactis libras quotidiè emittere. Apage erroneam opinionem, debilitas illa non aliundè provenit, quàm ex eo quòd materna non ſuxerunt ubera, ſed & ipſi optimè medetur infantum nutricatio ; hujus enim ope foras emittitur humor qui mole ſuâ gravaret partes, huic oneri ferendo præ ſuâ mollitie impares ; & id adeò verum eſt ut, inter fœminas non lactantes, illæ graviùs ægrotent quæ vitreâ, ut ità dicam, donantur valetudine. Malâ igitur non ampliùs utantur matres conſuetudine, eòque majora ſibi ex prolis lactatu ſpondeant emolumenta, quòd dùm eas nutriendi infantes cura tenet, nec menſis opiparis accumbendi, nec in ſeram noctem cœnas protrahendi tempus ſupereſt, ſicque permultas morborum effugient occaſiones. Quid plura ? Concludamus :

Ergò Prolem lactare Matribus ſaluberrimum.

Proponebat Pariſiis, LUDOVICUS-CYPRIANUS DE MONTAIGU, Trecenſis, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, A. R. S. H. 1781.

AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Univerſit. & Facultatis Med. Typograph. 1781.